Цана асобнага нумару 15 гр.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 27 (78). Вільня, Серада 23 Сакавіка 1927 г. Год III

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6.).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзіны апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:
на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграніцы удвая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі
ВЫХОДЗЕ Ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ

Сьвяткаваньне.

Кожны народ мае свае традыцыі, сваю гісторыю, а ў ей такія моманты, такія выпадкі, якія асабліва яму выдаюцца дарагімі.

Мы, Беларусы, паняволеныя мацнейшымі суседзямі, якія парэзалі наша жывое цела на часткі, ня робім ніякіх выняткаў з сям'і народаў сьвету; мы таксама маем сваю вялікую мінуўшчыну, сваю гісторыю, а ў ёй дарагі ўспамін, вялікаю памятку, якая поўнастна і выразна паставіла наш нацыянальны Ідэал у самай мэты. Гэтакай памяткай нашай недалёкай мінуўшчыны ёсьць дзень 25 сакавіка 1918 году. I вось гэты дзень ад таго часу мы з году ў год сьвяткуем. Што-ж азначае гэтае сьвяткаваньне?

— Наша сьвяткаваньне дня 25 сакавіка азначае той факт, які сьведчыць аб тым, што мы, пасьля некальківяковае няволі і нядолі ўваскросьлі і стаўшы ізноў магутным народам, сказалі ўсяму сьвету, што мы жывём і будзем жыць і хочам кіравацца самі сабою; што мы гаспадары сваей старонкі бяром сваю долю ў свае ўласныя рукі... Мы гэта сказалі 25 сакавіка 1918 году і дзеля гэтага ад таго часу гэны дзень стаў нашым сымболем, нашай традыцыяй, нашым нацыянальным сьвятам.

У чым-жа сутнасьць гэтага сьвяткаваньня?— А ў тым, што мы ў гэты дзень, адрываемся ад нашай будзённасьці і кіруем сваю думку на тое, што стала прычынаю гэтага сьвяткаваньня, гэтага вялікага для нас дня і моманту; мы ў гэты дзень забываем свае будні, свае ўсякія турботы і рупнасьці, а паглыбляемся ў той стан праяваў, які стаіць на парадку гэтага ўрачыстага дня. Мы ў гэты дзень паддаем аналізу ўвесь ход і склад абставінаў, пры гэтым падрахоўваём зьявы мінуўшчыны, намячаем будучыну і вызначаем шлях, якім трэба ісьці да зьдзейсьненьня таго, што выплыла на паверх нашай запраўднасьці ў той гістарычны дзень, каб увесь час прыбліжацца да Ідэалу.

Таксама мы ў гэты дзень выяўляем адзнакі свайго істнаваньня і гэтым самым гаворым, што ня гледзячы на тое, што наша Бацькаўшчына, Беларусь, парэзана на кавалкі, жыве, бо жыве яе душа, а гэтаю душою ёсьць Беларускі Народ. Мы, што жывём надзеяй на сьветлы паварот гістарычных падзеяў і на прыход шчасьлівай і вялікай будучыны, памяць аб вялікім гістарычным дню будзем перадаваць усім новым пакаленьням, а на долю аднаго з іх выпадзе правесьці аканчальна ў жыцьцё акт абвешчаньня Незалежнасьці Беларусі. Гэты новы дзень, дзень зьдзейсьненьня нашых ідэалаў: ідэалаў усяго Беларускага Народу будзе для нас яшчэ большым сьвятам. Сьвяткаваньне гэтага дня з кожным годам прыбліжаецца, бо Беларускі Народ пачуў ужо сілу сам у сабе, у сваёў культуры, у сваёй сьведамасьці і шыбка ідзе па шляху поўнага адраджэньня.

Дык, няхай жыве наш Ідэал!

Няхай жыве дзень абвешчаньня Незалежнасьці Беларусі!

Няхай жыве...

Аб беларускай мінуўшчыне.

Беларусы паходзяць ад старых славянскіх плямёнаў Крывічоў, Дрэговічаў і Радзімічаў. Гістарычнае жыцьцё Беларусаў пачынаецца з IX сталецьця. Беларусь тады была падзелена на некалькі невялікіх княстваў, сярод якіх, цэнтральнае месца займала вольнае Полацкае гаспадарства.

У гэтым перыядзе гісторыі Беларусі, дробныя беларускія княствы вельмі часта ваявалі паміж сабою, чым, бязумоўна самі сябе, узаемна адны другіх аслаблялі. Калі-ж на іх нападалі чужынцы суседзі, дык яны ня мелі сілы абараніцца ад іх і гэтакім чынам часта пападалі пад чужацкае панаваньне. Найчасьцей прыходзілася ваяваць з кіяўскімі князямі, якія забіраючы беларускія гаспадарствы, праганялі беларускіх князёў. Беларускія князі, у гэтакім выпадках уцякалі са сваімі дружынамі да Літвіноў, якія давалі ім прыстанішча пераймаючы ад Беларусаў іх культуру і г. д.

Беларускія князі ўцёкшы ў Літву, часта збіралі там ваенныя дружыны і выступалі ў барацьбу са сваімі ворагамі, але-ж дзеля таго, што і акупанты, кажучы па сучаснаму, былі продкі сучасных Украінцаў блізкіх Беларусам па нацыянальнасьці, дык гэтакія ваенныя выправы беларускіх князёў-уцякачоў з чужымі Літвінамі пасьпеху ня мелі, аж да таго часу калі маскоўскія, а ў тым і беларускія абшары падпалі пад татарскую няволю.

З часам Беларусы так зажылі ў Літве, што ўзялі перавагу над Літвінамі. Літоўскія князі часам прымалі ад Беларусаў хрысьціянскую веру і радніліся з Беларусамі. Дык цераз гэта беларуская мова памалу запанавала на Літве, яна там была тагды гаспадарсцьвенаю моваю. Карыстаючыся тым, што Татары заваяваўшы рускія гаспадарствы, пашлі дзесь на Паволжа і ніякай абароны не мелі на сваіх новых межах, Беларуска-Літоўскае гаспадарства паступова забірала адну частку Беларусі за другою, а пасьля так стала, што Беларуска-Літоўскае гаспадарства пашырылася аж да Кіява. Беларуска-Украінскі народ прыхіляўся да Беларуска-Літоўскага гаспадарства вельмі ахвотна, бо гэта вызваляла іх ад татаршчыны. I гэтак было ў працягу некалькіх сталецьцяў да часу князя Ягеллы, які ажаніўся з польскаю каралеваю Ядвігаю і стаў каралём Польшчы. Гэты выпадак стварыў саюз з Польшчаю, але-ж Беларуска-Літоўскае гаспадарства мела свайго князя і кіравалася сваімі законамі, якія пісаліся на беларускай мове. Некалькі разоў былі імкненьні да таго каб парваць усякую сувязь з Польшчаю, але-ж гэта не ўдавалася. Аднакжа час рабіў сваё: просты народ ня меў тагды ніякіх правоў, над ім цалком гаспадарыла шляхта. Беларуская шляхта апалячывалася, дык ужо ёй ня трэ' было ніякай незалежнасьці.

Люблінская вунія, якая адбылася 1 ліпня 1569 году фактычна скасавала Беларуска-Літоўскую дзяржаву. З таго часу пачалося ўводзіцца ўсе польскае і гэтакім чынам беларуская мова была выкінута з дзяржаўнага ўжытку; яна асталася толькі ў самых гушчах сярмяжнага народу.

Калі Польшчу падзялілі суседзі, дык Беларусь папала пад Расею. Пад расейскім панаваньнем Беларусі лепш ня было, бо аж да 1905 году, карыстацца беларускаю моваю ў друку было забаронена і толькі расейская рэволюцыя 1905 году прынясла паднявольнай Беларусі маленькую льготу; з гэтага часу пачаліся друкавацца беларускія кніжкі і газэты.

Ад гэтага часу распачынаецца больш арганізаваны беларускі рух, які падрыхтоўвае фунданамт пад поўную незалежнасьць Беларусі.

Аднак-жа расейская лютовая рэвалюцыя, якая здавалася прыблізіла гэтае жаданьне да зьдзейсьненьня, прынясла новы падзел Беларусі на тры часткі.

Самая большая частка апынулася пад СССР, ды ізноў падзелена на дзьве часьціны. Першая з гэтых частак цалком русыфікуецца, бо ўсё там вядзецца парасейску і Расейцамі-ўрадаўцамі. Другая частка мае быццам асобную рэспубліку, але-ж гэта толькі на паперы, фактычна-ж Радавая Беларусь залежыць ад Масквы. Праўда, там пашырана беларускае пачаткавае школьніцтва і нешта робіцца адносна вышэйшых установаў. Але-ж уся тая праца не дае карысных вынікаў, дзеля таго, што вядзецца аднабока, пабальшавіцку. Беларусы пад Латвіяй, таксама маюць сетку беларускага пачаткавага школьніцтва, якое ўтрымліваецца на дзяржаўны бюджэт, а на'т ёсьць дзьве дзяржаўныя гімназіі. У найгоршым палажэньні справа школьніцтва находзіцца ў Польшчы дзе мы беларускіх школаў ня маем. Ня гледзячы на гэта нацыянальная сьвядомасьць пад Польшчай узмацоўваецца можа найбольш чымся ў іншых частках Беларусі, бо гэтаму якраз спрыяюць цяжкія ўмовы жыцьця і варожая палітыка, якую вядзе ўрад адносна Беларусаў.

* * *

Я сягоньня душой
Распаліў трыбуляр.
Ходзьце, браця, са мной,
Пойдзем кадзіць Пагоні аўтар;
І паложым шнурок
З сэрцаў нашых ахвяр;
Ходзьце, браця, са мной,
Пойдзем кадзіць Пагоні аўтар...
Я сягоньня душой
Распаліў трыбуляр.

Мо' расыпіцца рой
Апляваўшых нас мар.
Ходзьце, браця, са мной,
Поўдзем кадзіць Пагоні аўтар...
Я сягоньня душой
Распаліў трыбуляр. *Фр. Гр.*

ГІСТАРЫЧНЫЯ ПАДЗЕІ І АКТЫ.

1-шы Усебеларускі Зьезд і Рада Беларускай Народнай Рэспублікі.

Расейская лютавая рэвалюцыя абвесьціла самаазначэняне народаў расейскай імпэрыі. Карыстаючыся гэтаю магчымасьцю паўстала многа беларускіх нацыянальных арганізацыяў, якія вялі нацыянальную беларускую працу, кожная ў сваім коле, кожная мела свае нейкія асобныя компэтэнцыі. Беларускія арганізацыі паўсталі ў вайсковых аддзелах, у работніцкіх арганізацыях Расеі і г. д. І гэтак было ад лютага да сьнежня 1917 году. пакуль Менск, як асяродак Беларусі, ўзяў ініцыятыву і знача пры пасярэдніцтве менскіх арганізацыяў 17 сьнежня сабраўся першы Усебеларускі Зьезд у Менску, які складаўся ад прадстаўнікоў сялянскіх, салдацкіх і работніцкіх беларускіх арганізацыяў.

І-шы Ўсебеларускі Зьезд меў болей за тысячу прадстаўнікаў і затым меў поўнае аўторытэтнае права вырашыць аб долі Беларускага Народу.

Трэба адзначыць, што ў той час цягнулася яшчэ вайна з Немцамі, дык лічачы, што Беларусі цераз гэта пагражае падзел, Зьезд пастанаўляе станоўка не дапусьціць да гэтага, а ідучы сьледам тагочаснай палітычнай думкі згаджаецца, як праўны і самастойны сябра ўвайсьці ў склад Расейскай Фэдэр. Рэспублікі.

Але-ж у самай Расеі за гэты час здарыўся пераварот. Часовы Расейскі Урад, які дэкляраваў самавызначэньне народаў і фэдэрацыйны лад Расеі, капітуляваў перад бальшавікамі. Бальшавікі-ж захапіўшы ўладу ў свае рукі пашырылі гэтую ўладу і на Беларусь. А дзеля гэтага разагналі 1-шы Усебеларускі Зьезд ня даўшы яму выбраць Выканаўчы Орган Зьезду. У гэтакім выпадку істнаваўшая дагэтуль Беларуская Нацыянальная Рада, прэзыдыум Зьезду пастанавілі склікаць 2-гі Зьезд, а да часу сабраньня 2-га Зьезду абвясьціць сябе законрым выканаўчым органам 1-га Усебеларускага Зьезду і папоўнішы свой склад прадстаўнікамі краёвых арганізацыяў, як беларускіх, гэтах сама і арганізацыяў іншых нацыянальнасьцей засяляючых Беларусь. Гэтакім чынам стварылася Рада Беларускай Народнай Рэспублікі.

Карыстаючыся тым, што бальшавікі яшчэ не ўмацавалі сваей улады, Рада Беларускай Народнай Рэспублікі памалу вяла сваю працу. І толькі калі Менск быў заняты акупацыйнымі вайскамі, Рада Беларускай Народнай Рэспублікі на паседжаньні 24 сакавіка 1918 г. пастанавіла, а 25 сакавіка таго году абвясьціла акт Незалежнасьці Беларусі. Тут ізноў Беларускай Народнай Рэспубліцы сталі на перашкодзе Немцы, якія нешта быццам абяцалі, але-ж нічога не давалі, аж пакуль самі Немцы не ўцяклі. Гэтак адно няшчасьце за другім нападалі на маладую Беларускую Рэспубліку, бо ў той час яе тэрыторыя стала арэнаю барацьбы мацнейшых народаў: расейскага і польскага. Яны захапілі ўсю тэрыторыю Беларусі і падзялілі яе цела на часткі, а Рада Беларускай Народнай Рэспублікі цераз гэта самае распалася. Тут ужо пашлі арыентацыі хто за ўсход, а хто за захад. Некаторыя-ж асталіся на сваім незалежніцкім нацыянальным грунце.

Рэзалюцыі 1-га Усебеларускага Зьезду 17 сьнежня 1917 г.

Усебеларускі Зьезд у колькасьці звыш тысячы чалавек прадстаўленых сялянствам, салдатамі і работнікамі і ўсімі дэмакратычнымі арганізацыямі цэлага краю, абгаварыўшы цяжкое палажэньне ўсей Расейскай Дэмакратычнай Фэдэрацыйнай Рэспублікі і асабліва крытычны момант для Беларусі, прызнаў неабходным:

1) Замацоўваючы свае права на самаазначэньне, абвешчанае расейскай рэвалюцыяй і ўстанаўляючы дэмакратычны рэспубліканскі лад у межах Беларускай Зямлі, для ўратаваньроднага краю і адсланеньня яго ад падзелу і адарваньня ад Расейскай Дэмократычнай Фэдэрацыйнай Рэспублікі, 1-ый Усебеларускі Зьезд пастанаўляе: зараз-жа стварыць са свайго складу орган краявое ўлады ў асобе Ўсебеларускае Рады Сялянскіх, Салдацкіх і Работніцкіх Дэпутатаў, якая часова становіцца на чале кіраўніцтва краем, уступаючы ў жыцёвыя зносіны з цэнтральною ўладаю, адказнаю перад Радай Работніцкіх, Салдацкіх і Сялянскіх Дэпутатаў.

2) Радзе, як часовай народнай уладзе ўва ўсім краю, даецца Ўсебеларускім Зьездам наказаць, вызначаючы яе правы, абавязкі і бліжэйшыя заданьні.

3) У аснову сваей працы Рада павінна ўзяць тыя рашэньні і пастановы, якія прыняты 1-м Усебеларускім Зьездам.

4) Для вырашэньня раду бягучых пытаньняў кіраваньня Беларусяй Ўсебеларуская Рада Сялянскіх, Салдацкіх і Работніцкіх Дэпутатаў павінна склікаць 2-гі Ўсебеларускі Зьезд, незалежна ад гэтага Рада з першага дня свайго паўстаньня прыймае неабходныя меры для хутчэйшага склікаsuccessful склікаcompile ньня Беларускага Ўстаноўчага Сабраньня, якое павінна вырашаць долю Беларускага Народу.

5) Рада сваім паўстаньнем канцэнтруе ў сабе ўсе функцыі адказнага, кіраваньня краем, гэтым заступае абавязкі якія дагэтуль выконваліся паасобнымі арганізацыямі.

6) У мэтах абароны нацыянальнага багацьця і захаваньня бяспечнасьці краю Рада прыймае меры, у згодзе з цэнтральнаю ўладаю, аб вывадзе польскіх легіёнаў з абшараў Беларусі і расфармаваньня іх у самым найкарацейшым тэрміне.

7) У мэтах стварэньня гарантыяў забясьпячаючых часовай рэвалюцыйнай уладзе ў краі выпаўненьня ўсіх пастановаў Зьезду, Рада прыступае да неадкладнай арганізацыі тэрытарыяльнага беларускага войска на шырокіх дэмакратычных асновах, ня робячы ўшчэрбку фронту.

8) Выканаўчым органам Часовай Краёвай Улады пасылаюцца свае прадстаўнікі, як да Цэнтральнай Усерасейскай Улады так і да ўсіх іншых Рэспублікаў Расейскай Фэдэрацыі, а так-жа для ўдзелу ў перагаворах аб міры, якія вядуцца, дзеля абароны суцэльнасьці і непадзельнасьці Беларусі і не адрываньня яе ад Расейскай Фэдэрацыйнай Рэспублікі і рэшты ўсіх прынцыпаў дэмакратычнага міру, абвешчанага Радаю Работніцкіх, Салдацкіх і Сялянскіх Дэпутатаў.

9) У зямельным пытаньні Рада павінна неадкладна фактычна перадаць усю зямлю з жывым і мёртвым інвэнтарам бяз выкупу ў рукі працоўнага сялянства цераз Зямельныя Сялянскія Камітэты.

10) Адносна да лясоў Часовая Ўлада павінна прыняць іх пад свой загад і цераз пасярэдніцтва мясцовых органоў Народнай Улады ўрэгуляваць правільнае выкарыстаньне іх толькі ў інтэрэсах працоўнага народу.

11) Рада павінна неадкладна прыняць самыя рашучыя меры да прыпыненьня расхапленьня некаторымі асобамі і групамі народных багацьцяў, а імена: лясоў, народных маёнткаў і інш.

12) Рада павінна прыняць меры да неадкладнага ўстанаўленьня народнага кантролю над прамыслам і гандлем.

13) Рада забеспячае правільную і карысную працу мясцовых дэмакратычных органаў земскага і мястовага самаўраду.

14) пры ліквідацыі вайны Рада павінна прымаць меры да затрыманьня ваеннай маемасьці, якая находзіцца на тэрыторыі Беларусі у межах краю.

15) Створаныя камітэты эканамічныя і аб уцекачох знаходзяцца пад кіраўніцтвам Нацыянальнай Рады Беларусі.

Рэзалюцыя Рады 1-га Усебеларускага Зьезду.

Абгаварыўшы пытаньне аб палажэньні 1-га Усебеларускага Зьезду і яго Рады, Рада на закрытым сваім паседжаньні 18 сьнежня 1917 года пастанавіла:

1) Лічыць 1-шы Усебеларускі Зьезд гвалтам разагнаным.

2) Рада Зьезду прызнаецца выканаўчым органам Зьезду, на абавязках якое ляжыць правядзеньне ў жыцьцё ўсіх рашэньняў і пастановаў Зьезду.

3) Папоўніць Раду Зьезду ад зямлячстваў і іншых групаў, якія дэлегавалі сваіх прадстаўнікаў са Зьезду ў Раду і даць права адводу, водкліку і кооптацыі.

4) Вобласны Камітэт пры Ўсерасейскай Радзе Сялянскіх Дэпутатаў, Вялікая Беларуская Рада, Часовае Беларуская Бюро і г. п. арганізацыі неадкладна спыняе сваё істнаваньне і перадаюць усе сваі справы і належную ім маемасьць у распарадак Рады.

5) Цэнтральная Вайсковая Рада істнуе, як падпарадкаваны орган Рады Зьезду.

6) 2-гі Усебеларускі Зьезд склікаецца ў самым кароткі працяг часу.

7) У мэтах павялічэньня аўтарытэтнасьці Рады і перадатачнасьці ўлады, прэзыдыўмам Рады павінен быць прэзыдыум Зьезду, папоўняны адным заступнікам старшыні і 2-ма сэкрэтарамі.

Устаноўная Грамата да Народаў Беларусі.

У перыяд сусьветнай вайны, якая збурыла адныя моцныя дзяржавы і аслабіла другія, прачнулася Беларусь да гаспадарственага жыцьця. Пасьля трох з паловаю сталецьцяў няволі ізноў наўвесь сьвет гаворыць Беларускі Народ аб тым, што ён жыве і будзе жыць:

Вялікае Народнае Сабраньне — Усебеларускі Зьезд 5 — 17 сьнежня 1917 г. рупячыся аб долі Беларусі, зацьвярдзіў на яе землях рэспубліканскі лад. Выпаўняючы волю Зьезду і ахоўваючы правы народу, Выканаўчы Камітэт Рады Зьезду гэтак пастанавіў аб дзяржаўным складзе і правах і вольнасьцях яе грамадзян і народаў:

1) Беларусь у межах рассяленьня і лічэбнае перавагі Беларускага Народу абвешчаецца Народнай Рэспублікай.

2) Асноўныя законы Беларускай Народнай Рэспублікі зацьвердзіць Устаноўчае Сабраньне Беларусі, скліканае на аснове агульнага, роўнага, простага, тайнага і прапарцыянальнага выбарнага права бяз розніцы роду нацыянальнасьці і рэлігіі.

3) Да таго моманту, калі зьбярэцца ўстаноўчае сабраньне Беларусі, законадаўчая ўлада належыць Радзе Усебеларускага Зьезду, папоўнянай прадстаўнікамі нацыянальных меншасьцей Беларусі.

4) Выканаўчая і Адміністрацыйная ўлада ў Беларускай Народнай Рэспубліцы належыць Народнаму Сэкрэтарыяту Беларусі, назначанаму Радай Усебеларускага Зьезду і перад ею адказнаму.

5) У межах Бяларускай Народнай Рэспублікі абвяшчаецца свабода слова, друку, сабраньняў, забастовак, саюзаў, безумоўная свабода сумленьня, незачэпнасьць асобы і памешканьня.

6) У межах Беларускай Народнай Рэспублікі ўсе народы маюць права на нацыянальна-пэрсанальную аўтаномію; абвяшчаецца роўнаправнасьць усіх моваў народаў Беларусі.

7) У межах Беларускай Народнай Рэспублікі права прыватнай уласнасьці на зямлі касуецца. Зямля перадаецца бяз выкупу тым хто сам над ею працуе. Лясы, вазёры і нутры зямлі абвяшчаюцца ўласнасьцю Беларускай Народнай Рэспублікі.

8) У межах Беларускай Народнай Рэспублікі ўстанаўляецца максымальны 8-мі гадзінны дзень працы.

Абвяшчаючы ўсе гэтыя правы і вольнасьці грамадзян і народаў Беларускай Народнай Рэспублікі, мы, Выканаўчы Камітэт Рады Ўсебеларускага Зьезду, забавязуэмся быць на варце закону і парадку ў Рэспубліцы, сьцерагчы інтарэсы ўсіх грамадзіх і народаў Рэспулікі і ахоўваць правы і вольнасьці працоўнага народу, а таксама прыкласьці ўсе натугі, каб склікаць у найхутчэйшым часе Устаноўчае Сабраньне Беларусі.

Усіх верных сыноў Беларускай Зямлі заклікаем дапамагчы нам у нашай цяжкай і адказнай працы.

Выканаўчы Камітэт 1-га Усебеларускага Зьезду.

Дана ў Менску-Беларускім 9 сакавіка 1918 году.

Устаноўная Грамата Рады Беларускай Народнай Рэспублікі.

Год назад народы Беларусі разам з народамі Расеі скінулі ярмо расейскага царызму, які найцяжэй прыціснуў быў Беларусь; не пытаючыся народу, ён кінуў наш край у пажар вайны, якая чыста зруйнавала гарады і вёскі беларускія. Цяпер мы, Рада Беларускай Народнай Рэспублікі, скідаем з роднага краю апошняе ярмо дзяржаўнай залежнасьці, якое гвалтам накінулі расейскія цары на наш вольны і незалежны край. Ад гэтага часу Беларуская Народная Рэспубліка абвяшчаецца Незалежнай і Вольнай Дзяржавай. Самі народы Беларусі, у асобе свайго Устаноўчага Сойму пастановяць аб будучых дзяржаўных зьвязях Беларусі.

На моцы гэтага трацяць сілу ўсе старыя дзяржаўныя зьвязі, якія далі магчымасьць чужому ўраду падпісаць за Беларусь трактат у Берасьці, што забівае на сьмерць беларускі народ, дзелячы зямлю яго на часткі. На моцы гэтага ўрад Беларускай Народнай Рэспублікі мае ўвайсьці ў адносіны з зацікаўленымі старонамі, прапануючы ім перагледзець тую часьціну Берасьцейскага трактату, якая датычыць Беларусі і падпісаць міравую ўмову з усімі ваяваўшымі дзяржавамі.

Беларуская Народная Рэспубліка павінна абняць усе землі, дзе жыве і мае лічэбную перавагу беларускі народ, а ласьне: Магілеўшчыну, беларускія часьці Меншчыны, Гарадзеншчыны (з Горадняй, Беластокам і інш). Віленшчыны, Віцебшчыны, Смаленшчыны, Чарнігаўшчыны і сумежныя часьці суседніх губэрніяў засялёныя Беларусамі.

Беларуская Народная Рэспубліка падцьвярджае ўсе тыя правы і вольнасьці грамадзян і Народаў Беларусі, якія абвешчаны Устаўнай Граматай ад 9 сакавіка 1918 г.

Абвяшчаючы аб незалежнасьці Беларускай Народнай Рэспублікі, Рада яе пакладае свае надзеі на тое, што ўсе любячыя волю народы дапамогуць беларускаму народу ў поўнай меры зьдзейсьніць яго палітычна-дзяржаўныя Ідэалы.

Рада Беларускай Народнай Рэспублікі.

Дана ў Менску-Беларускім. 24 сакавіка 1918 году.

Нячуваныя зьдзекі.

Дня 16 г. м. атрымана тэлеграма ад п. Рагулі з Любчы, Навагрдзкага п., у якой пасол наказвае аб галадоўцы 70 палітычных вязьняў у Наваградку на знак пратэсту проці катаваньня іх у дэфэнзыве. Разам з гэтым тэлеграма падае, што адзін з катаваных звар'яцеў. Па атрыманьні гэтай тэлеграмы Старшыня Беларускага Пасольскага Клюбу пас. Ярэміч выслаў тэлеграму такога зьместу:

Віцэстаршыня Бартэль
Копія Міністру Справядлівасьці
Варшава.

У наваградзкім вастрозе семдзесят палітычных вязьняў галадуюць на знак пратэсту проці катаваньня ў дэфэнзыве. Вязень Парфіяновіч, здаецца, звар'яцеў. Прашу аб распараджэньні з мэтай ліквідацыі галадоўкі, а таксама і падняцьці сьледзтва.

* * *

Не пытай, не скажу я ні слова,
Дзе падзеўся з душы маей май,
Хай абхопіць маўчаньне грабова...
Не пытай, не скажу я ні слова,
Не пытай, не пытай...

Ня пытай, чаму вочы вагністы
Рруцца гэндзе*) ў далёкі той Край,
Дзе зіяе Ускод прамяністы,
Чаму рвуцца там вочы вагністы...
Не пытай, ня пытай

Ня пытай, не скажу я ні слова,
Дзе падзеўся з душы маей май,
Хай абхопіць маўчаньне грабова...
Не пытай, не скажу я ні слова,
Не пытай, не пытай...

Фр. Грышкевіч.

* гэндзе—там-там.

Устава проці камуністых.

18 г. сакавіка Соймавая Канстытуцыйная Камісія разглядала прапазыцыю эндэкаў у справе ўставы проці камуністых. Некаторыя з паслоў выступілі проці гэтага праекту, іншыя хацелі каб праект папшырыць і на іншых асоб, што вядуць працу проці польскае дзяржавы. Дзеля таго, што ўсе новыя прапазыцыі пры галасаваньні адпалі, дык першы эндэцкі праект астаўся на парадку дня, а затым будзе ён разглядацца на наступным паседжаньні:

З вышэй падананага бачым, што Палякі яшчэ больш востра хочуць узяцца за „камуністых", пад які назоў ахвотна падтасоўваюць наагул беларускіх актыўных працаўнікоў.

Выпадак у канстытуцыйнай камісіі Сойму.

На паседжаньні канстытуцыйнай камісіі Сойму ў часе прамовы украінскага пасла Хруцкага ў справе праектаў аб зьмене выбарнага закону, польскі пасол хадэк Сасінскі ўдарыў пасла Хруцкага ў грудзі. Украінскі соймавы Клюб пратэстуе проці гэтага барбарскага выпадку і кляйміць неразумны паступак польскага пасла.

Скандал у рэдакцыі „Польскага Слова".

У Львове, у рэдакцыі газэты „Польскае Слова" здарыўся скандальны выпадак. Гэтая газэта зьмесьціла артыкул „Па вечныя часы" ў якім апісвалася, што ў Львове Панская вуліца, тагды калі ў 1917 годзе была пераіменавана на вуліцу Бэм-Ермолі (па імені аўстрыйскага генерала), дык выступаўшыя прамоўцы на урачыстасьцях жадалі каб гэтае імя вуліцы асталося на заўсёды. Аж-но цяпер тая вуліца ўжо названа вуліцай Пілсудскага, дык, ізноў тыя самыя прамоўцы ў сваіх прамовах выяўлялі тыя самыя пажаданьні. За гэта зазлаваліся тры афіцэры польскае арміі, якія ўстроілі рэдактару газэты ў яго габінэце скандал хочучы адначасна ўдарыць радактара. Справа перадана Дырэкцыі Паліцыі.

Умовы загранічнай пазыкі.

„Dz. Wil." падае з Варшавы вестку, што ў справе амэрыканскай пазыкі, Амэрыка трымаецца сваіх першапачатковых умоваў, а імена на дамагаецца кантролю над Польскім Банкам, над выданай пазыкаю і каб быў віцэ-дырэктарам Польскага Банку — амэрыканец.

Па думцы праф. Крыжаноўскага гэтыя ўмовы прыемлімыя, толькі, прыняць іх ён ня меў поўнамоцтва. У найбліжэйшых днях на пlivароце п. п. Млынарскага і Крыжаноўскага маецца прыехаць у Варшаву прадстаўнік Моргана і перагаворы пайдуць далей. Не выключана, што польская дэлегацыя затрымаецца ў Лёндане дзеля паразуменьня з прадстаўнікамі Ангельскага банку. Магчыма што атрымаюць ангельскае жыро на амэрыканскую пазыку для Польшчы.

З жыцьця пад Польшчай.

Адносіны Польшчы да суседніх дзяржаваў.

У гутарцы з карэспондэнтам „Taegliche Rundschau", міністар загранічных спраў Залескі ў наступны болей-меней спосаб ахарактэрызаваў адносіны Польшчы да суседніх дзяржаваў: Разьвіцьцё супакойных адносінаў з нашымі суседзямі сьвеціць нам як зорка ў нашай палітыцы і дзеля гэтага ёсьць нашым пажаданьнем, каб гаспадарчыя адносіны з нашымі суседзямі, таксама і з Немцамі, сталі рухлівейшамі і бяз спрэчак. Немцы пэўна таксама ў гэтым зацікаўлены. Міністар спадзяецца, што спатканьне яго са Штрэзэманам выясьніць сытуацыю, даючы нам магчымасьць крок за крокам пасувацца па тым шляху, які сабе польскі ўрад вызначыў у добра зразумелых гаспадарчых інтарэсах свайго краю.

На запытаньне карэспандэнта аб сучасных адносінах да Радавай Расеі ў сувязі з пагалоскамі аб прыпушчальных ангельскіх пачынаньнях у мэтах пакіраваньня Польшчы проці Рад. Расеі, п. міністар сказаў, што Англія ніколі ніякіх крокаў на гэта не брала. Ангельскаму ўраду добра ведама, што пажаданьнем нашым ёсьць захаваньне спакою з Расеяй. Гэтак ёсьць у сутнасьці і пан міністар пры гэтым зазначыў, што ангельскі ўрад гэтае пажаданьне пахваліў. Парушыўшы справы агульнага значэньня „страху перад бальшавізмам", зазначыў п. міністар, што дзяржавы блізкія да Расеі павінны найсільней адчуваць гэтую небясьпеку бальшавізму. Тымчасам сутнасьць прадстаўляецца наадварот. У дзяржавах безпасярэдна суседніх з Расеяй, агітацыя зьяўляецца найменш вынікліваю. Нават абшары, якія праз нейкі час былі пад бальшавіцкай уладаю, сталі проста абаронная сьцяною проціў гэтай прапаганды. Эўропа глядзіць цяпер, у шмат якіх выпадках, на небясьпеку бальшавізму цераз павялічанае шкло.

Польшча і Літва.

Апошнімі днямі газэты падаюць дзівотныя весткі быццам Польшча шыкуецца да вараўжнага нападу на Літву. Быццам Польшча зьбірае свае вайсковыя сілы на Літоўскую граніцу. Польскі ўрад стараецца гэтыя весткі ліквідаваць лічачы іх фальшывымі. Пры гэтым польскі ўрад завярае прэсу і ўрады другіх дзяржаваў, што ніякіх замахаў на Літву не гатовіцца.

З другога боку газэты падаюць быццам Літва сьцягвае свае аружныя сілы на польскую граніцу. І гэтая казачка ходзіць вакол ды ўсярэдзіну.

Забастоўка ў Лодзі пашыраецца.

Урад запрапанаваў Лодзінскім работнікам што забаставалі і фабрыкантам, перадаць справу аб павышэньні заработнай платы на разгляд ураду, а пакуль-што забастоўку спыніць і ўзяцца за працу. Але-ж ня гледзячы на гэта абвешчана агульная забаст. з пашырэньням на ўсе галіны прамысловасьці і працы, акрамя шпіталяў, Касы Хворых і Ратунковай Помачы.

На канфэрэнцыі міністраў з прамысловцамі апошнія заявілі, што ніякае падвышкі заработнай платы яны прызнаць ня могуць.

Паэтыцкая творчасьць Янкі Купалы.

(З нагоды 20-летняга юбілею ягонай літэратурнай творчасьці: 1905—1925).

1. Творчасьць лірыка-эпічная.

V. „Безназоўнае".

„З паяўшай славы быўшых дзён,
„З магільных прадзедавых крас,
„Пад стогн няволі, путаў звон,
„Мы зложым песьню, зложым сказ,
„А так агністы, як пажар,
„А громкі так, як грому ўдар"...

Я. Купала.

Ізноў праходзе некалькі год ад выхаду „*Спадчыны*" (1922 г.) і вось, ужо ў 1925 годзе, зьяўляецца на паліцах кнігарняў, *апошні з дасюлешніх*, зборнік купалавых паэзыяў: „*Безназоўнае*", выпушчаны ў сьвет праз г. з. „Дзяржаўнае Выдавецтва Беларусі" ў Менску.

Зборнік гэты, раўнуючы да папярэдніх („Шляхам жыцьця"; „Спадчына") — невялікі, у ім толькі 104 старонкі, затое ён багата выданы і адпавядае сучасным памнцьцям аб зборніку паэзыяў, ад якога вымагаюць: прыгожай вокладкі, добрай паперы, выразнага друку, ну і, прадусім зразумела, *ня шмат*, але цэннага літаратурнага зьместу.

Усі гэтыя вымогі „*Безназоўнае*" задавальняе ў значнай меры.

На спэцыяльную ўвагу заслугоўвае каляровая вокладка, у рысунку якой мадэрністычны стыль, спрытна злучаны з беларускімі народнымі ўзорамі, а гэтак-жа: добры, выразны друк зборніку з шырака, без эканоміі паперы, параскладныя вершамі, дый рожныя тыпаграфічныя ўпрыгожаньні, павялічваючыя эстэтычнае здавальненьне чытача з кніжкі, ужо праз адзін толькі мастацкі яе выгляд.

А цяпер прыглядзімся крыху да самага яе зьместу, у першую-ж чаргу да спосабу раскладу матар'ялу ў зборніку.

У процівагу таму, што мы бачылі ў папярэдніх зборніках песьняра, у „*Безназоўным*" німашака падзелу на асобныя аддзелы і толькі, прыглядзіўшысь бліжэй, можна прыкмеціць ў ім дзьве асобныя групы вершаў: 1) палітычную (ст. ст. 1 — 37), і 2) мяшаную з рожнародным зьместам (ст. ст. 38—102).

І-шая група верша — „палітычная", адпавядае аддзелу „вершаў патрыятычных" у папярэдніх зборніках, назвалі-ж мы яе гэтак таму, што змест яе, відаць, каб угадзіць чырвоным валадаром, моцна запраўлены „камуністычна-пралетарскім" сосам, якога мы ня бачылі ў яго раней. Да найбольш яскравых „кветак" у гэтым сэнсе належаць гэткія вершы як: 1) *Арлянятам*" (ст. 24),—прысьвячаны, як відаць са зьместу, беларускім „камсамольцам", 2) „*Паўвалі вас*"... (ст. 30), — усхваляючы лад і ганьбуючы буржуазную Эўропу, пісаны-ж з нагоды запрошаньня бальшавікоў на міжнародную канфэрэнцыю ў Гэнуі і 3) „*На сьмерць Сьцяпана Булата*", нейкагась відаць беларускага „камунара", бо ў прыпеўцы да гэтага вершу, усьцяж паўтаранцца фраза „Сьні, таварыш, аб Камуне!" (ст. 34).

Вершы гэтыя маюць у сабе нештась прыкрае і ня смачнае і калі-б ня высокая тэхніка іх, дык вагульлі трудна была-б сабе ўявіць, што гэта піша Купала, а ня нейкісь Вольны ці Александровіч.

Дый ня дзіва, што гэтак чытаючы здаецца, бо ў сапраўды ўвесь гэны камунізм ёсьць, ня скажам—фальшывы, але ў кожным выпадку—штучны, вымушаны, камбінаваны...

Найлепш сьведчыць аб гэтым ўступны верш „*Безназоўнага*", зьмест якога наступны:

„...О так! Я—пралетар!...
„Яшчэ учорах раб пакутны —
„Сягоньня я зямлі ўладар
„І над царамі цар магутны!
„Мне бацькаўшчынай цэлы сьвет,
„Ад родных ніў я адвярнуўся...
„Адно... ня збыў яшчэ ўсіх бед:
„Мне сьніцца сны аб Беларусі"!

Вось-жа замест гэтага, сільнага ў сэнсе паэтыцкага выразу, вершыку, калі мы яго пералажам на штодзенную мову звычайных сьмяротных, будзе выглядаць больш-менш гэтак: „Прабачаў я, паночкі вы мае, зрабіцца камунарам-пралетарам і ўглядацца на справы беларускія з пункту гледжаньня космополітычна-інтэрнацыянальнага, але т'кі нічога ня выйшла, бо ня здолеў я вырачыся зацікаўленьня беларускім адраджэнскім рухам дый усялякімі справамі беларускага народу і застаўся гэтакім-жа як быў, вышэйшым з народу беларускім інтэлігентам, радыкалам у пытаньнях клясавых, але, адначасна з гэтым, і адзінкай з выразным, нацыянальным творам!"

І вось, сапраўды, у іншых вершах гэтай групы бачым выразную, патрыятычную афарбоўку і пачынаем пакрысе пазнаваць старога Купалу.

Да гэткіх твораў прадусім належыць большая частка паэзыяў 10-ці вяршавога цыклю „*Безназоўнае*" (ст. ст. 8—23), але і там ў патрыятычных тэмах нямала ёсьць пралетарскай надметкі ў постаці захваляньня бальшавіцкага ладу, а некаторыя вершы проста такі з'яўляюцца нейкімсь асаблівым сымбіозам гэтак процілежных пачуцьцёў як патрыятычнае і камуністычнае, у рэзультацыце чаго бачым *арыгінальны фэномэн:* ні то якісь *камуністычны, беларускі патрыятызм*, ні то *патрыятычны камунізм!* Зьявішча гэтае можна тлумачыць з аднаго боку анармальнымі ўмовінамі беларускага палітычнага жыцьця, з другога—гэта, бясумліўна, плод спрытнай, бальшавіцкай „нацпалітыкі", у выніку якой шмат хто з беларукай інтэлігенцыі ў Менску, ды-й ня толькі ў Менску, прыхіліліся да гэткай хвараватай ідэолёгіі.....

„Яшчэ ня ўся работа зроблена,
„Ня ўсё жніво у нас пажата, —

НАВІНЫ.

— **Сабраньне Рады Інстытуту.** У чацьверг 24-сакавіка а 11 гадзіне адбудзецца сабраньне Рады Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

На парадку дня будуць такія справы:

1) Справаздача Цэнтральнага Ўраду Інстытуту і Рэвізыйнае Камісіі.
2) Падзел гуртkoў на аддзелы.
3) Зацьверджаньне Рэгуляміну Інстытуту.
4) Зьмены Статуту Т-ва.
5) Зацьверджаньне бюджэту на 1927 год.
6) Вольныя прапазыцыі.
7) Плян далейшай працы.
8) Бягучы справы.
9) Выбары сяброў Цэнтральнага Ўраду і Рэвізыйнае Камісіі.

— **Беларускія выданьні.** Вышла з друку і прадаецца ў беларускіх кнігарнях брашура, у якую ўходзяць пераклады невялічкіх гэтакіх твораў францускіх пісьменьнікаў: „Сэкрэт дзядзькі Карніля“ Альфонса Додэ; „Вярнуўся“ — Гюідэ-Мопасан і „Паводка“ Эміля Золя. Цана брашуркі 30 грошай. Друк — кірыліца.

Таксама вышла з друку і прадаецца ў беларускіх кнігарнях брашура для дзяцей „Садок“, друкаваная лацінікай. Цана брашуры 35 гр.

Вышаў з друку і прадаецца месячнік для дзяцей „Заранка“, друкаваны кірыліцай.

— **Дамаганьне сем'яў арыштаваных паслоў і дзеячоў.** Сем'і арыштаваных у Вільні беларускіх паслоў і дзеячаў зьвярнуліся да міністра справядлівасьці:

„Нашы мужы, браты і бацькі пасьля іх арышту былі раптоўна перавезены і пасаджаны у катаржнай турме ў Вронках, у Пазнаншчыне. У гэтай турме здаўна тасуецца вельмі суровы рэжым. Не выдзеляюцца палітычныя вязьні, якім належыць права карыстацца некатарымі палёгкамі, асабліва адбываючы сьледчы арышт. Найбольш сустракае перашкодаў дакармліваньне, дастаўляньне часопісаў і кніжак, а таксама падтрымліваньне зносіў з сем'ямі, якія астаюцца ў Вільні — месце сталага жыцьця заарыштаваных. Вялікія кошты падарожы, здароўе і сямейныя абавязкі не даюць нам магчымасьці даведацца да нашых мужоў, братоў і бацькоў. Думаем гэтаксама, што трыманьне іх здалёка ад месца, у якім вядзецца сьледзтва, не дапаможа хутчэйшаму заканчэньню яго“.

На падставе ўсяго гэтага сем'і просяць вярнуць іх кармільцаў назад у Вільню.

Апрача таго, сем'і зварачаліся да віцэ-прэм'ера Бартля, ад якога пачулі, ведама, шмат пекных слоў і... ўсё.

— **Абвестка аб Незалежнай Пар. Хлопскай.** Польская „Незалежная Партыя Хлопская„ і Беларуская С.-Р. Грамада абвешчаныя нелегальнымі і належыць да іх забаронена. Таго хто будзе належаць і браць удзел у працы, будуць жорстка караць — гэтак газорыцца у абвестках ураду.

— **Часопісь „Natio“ у кнігарнях.** Дзеля таго, што ў Вільні было патрабаваньне на месячнік „Natio“, беларускія кнігарні парупіліся выпісаць з Варшавы гэты месячнік і затым можна ўжо яго купіць у кнігарнях.

— **Ці гэта праўда?** Пад гэтакім запытаньнем віленскае польскае „Słowo“ падае вестку, быццам у куратoрыі школьнага акругу ідуць направы папярэдняе дзейнасьці нейкай камісіі, што кваліфікавала польскае вучыцельства. Гэтая камісія нарабіла шмат „памылкаў“ вызначаючы пэнсіі вучыцельству вышэй чым належала, дык цяпер куратoрыя гэтую пераплату спаганяе з вучыцельства, а таксама хоча сыскаць і з тых вучыцелчў, якія ужо звольнены: ім куратoрыя пагражае судом.

— **Мытныя льготы на бульбу.** Ёсьць распараджэньне аб адмене пошліны на бульбу, якая будзе прывазіцца з за граніцы на насеньне.

СЯЛЯНЕ!

Выпісывайце сваю газэту!

„Сялянская Ніва“ шчыра і сьмела бароніць вашыя сялянскія інтарэсы, вашыя грамадзкія і чалавечыя правы, якія на кожным кроку нарушаюць то ўлады, то паны, то іншыя няпрошаныя госьці. Толькі чытаючы сваю газэту і асьведамляючыся аб тым, што робіцца ў нашых ворагаў, што дзеецца ў сьвеце, можам спадзявацца, што надойдзе той час, калі мы самі будзем гаспадарыць на роднай зямлі.

Дык не пашкадуй 1 зл. ў месяц і пашлі яго ў рэдакцыю (адміністрацыю), за тое атрымаеш два разы ў тыдзень сваю газэту. Адзін пробны нумар Рэдакцыя высылае дарма!

Калі хочаш атрымаць пробны нумар газэты то прысылай заяву такога зьместу:

У Адміністрацыю „Сялянскае Нівы“
ў Вільні, Завальная 6 кв. 5.

Ветліва прашу адміністрацыю „Сялянскае Нівы“ высылаць пробны нумар Вашай газэты на такі адрэс:

Пошта . . . .
Вёска . . . .
Павет . . . .
(—) . . . . . .
(подпісь).

Дня . . . . . 192 . г.

Па атрыманьні такой заявы адміністрацыя вышлець газэту.

Што дзеецца ў сьвеце?

Да кітайскіх падзеяў.

Кантонская армія заняла І-Чынг, спраціў войска Шантунга на фронце Су-Кіанг ужо зламаны. Разьбітыя арміі адступаюць на Шанхай. Есьць весткі аб заняцьці кантонцамі Нанкіну.

Нанкін заняты кантонцамі.

Падцьвярджаюцца весткі аб тым, што Нанкін заняты кантонцамі. Тры генаралы Чанг-Чун-Чанга перашлі да кантонцаў, дзеля гэтага кантонцы хутка ідуць наперад. Ву-Кінг таксама заняты. Ген. Чанг выехаў у Пекін на параду да Чанг-Цзо-Ліна.

анхайскі порт у руках кантонцаў.

Усе ваенныя магазыны і марскія прылады ў Шанхайскім порце перайшлі ў рукі кантонскага войска разам з афіцэрамі і салдатамі. Кантонскі сьцяг вывешаны над крэпасьцю Вузунг, якая служыла апораю для кітайскага буржуазнага флоту ў Шанхаі.

Югаславія мaніцца ваяваць.

Югаславія, як пішуць газэты, робіць вялікія падрыхтоўкі да вайны. Ува-ўсіх краінах Югаславіі ідзе будова шасэйных дарогаў і чугункавых калеяў. Ува-ўсіх парахавых і аружэйных фабрыках ідзе пасьпешная праца. Гэта надта трывожыць Італію, якая хоча панаваць на Балканах. Дык вось, каб не дапусьціць да фактычнага панаваньня і гатуецца Югаславія да вайны.

Масква і лодзінская забастоўка.

Рыская газэта „Сегодня“ зьмяшчае вестку аб тым, што ў савецкіх газэтах абвешчаны заклік прыйсьці на дапамогу лодзінскім забастоўшчыкам. Лодзінскай забастоўцы бальшавікі прыдаюць глыбока палітычны характар.

Пратэст Радавага Саюзу.

Урад Радавага Саюзу цераз свайго пасланьніка ў Рыме перадаў пратэст італьянскаму ўраду процi ратыфікацыі Італіяй захвату Румыніяй Бесарабіі.

Абніжэньне падатку але... у Амэрыцы.

Сэкрэтар Скарбу Мэльлён заявіў, дзеля таго, што ёсьць звышка даходаў над выдаткамі, хутка будзе паніжаны дахадовы падатак у Злучаных Штатах Паўночнай Амэрыкі.

Нязвычайны віхор.

18-га гэтага сакавіка праз штат Арканзас у Паўночнай Амэрыцы прайшоў нязвычайнай сілы віхор. У м. Грынфорст забіта 25 чалавек.

„Яшчэ краіны стан пагорблены,
„Як быў застаўся ён гарбатым...“

—кажа Купала ў 9-м (найлепшым) вершы цыклю „Безназоўнае“ („Безназоўным“ ахрышчвае тутака паэт беларушчыну ўва ўсіх яе праявах), а ў вершы 8-ым таго-ж цыклю прасьцерагае і навучае што:

„...Трэба многа яшчэ, многа тысяч
„Рук завабіць, рук спагадных,
„Каб да сонца з сонца сьцежку высеч
„І спачыць у снах прынадных.

„Бо цікуе злосны вораг
„Тых, што спыняцца ня ў часе
„У сваім паходзе ў зорах
„І задрэмлюць на папасе“.

Адзначым тут мімаходам, што гэткім ласьне выключна толькі *папасам этапам* на шляху да беларускага нацыянальнага вызваленьня з'яўляецца сучасная Радавая Беларусь, хоць некаторыя Беларусы, *выракаючысь ідэалу незалежнасьці*, і хацелі-б бачыць у ёй аканчальную разьвязку беларускага пытаньня.

Але вернемся да нашага агляду:

„Трэба, трэба дзён нямала тысяч
„З беларускім сэрцам, думай
„Мерыць сьветы, каб вышэй узвысіць
„Вызваленьне наша з глуму“...

канчае паэт свой верш, у якім найбольш знаменацельным і паказальным ёсьць зварот „*з беларускім сэрцам, думай*“, выяўляючы нацыянальны характар вершу, ня гледзячы на тое, што прысьвячан ён выпуску 1000-га нумару „*Савецкай Беларусі*“.

З іншых вершаў гэтага цыклю варта спыніцца над 5-ым і 6-ым у якіх Купала, *ідэалізуючы* сучасную Радавую Беларусь, прадстаўляе яе ў пастаці нейкась самастойнай, славянска-сялянскай дзяржавы казачных часоў, умела ўжываючы формы прымітыву; вось пара адрыўкаў з гэтых, вельмі цікавых з боку літэратурнага, вершаў:

„Беларусь на куце
„Ў хаце сваёй села, —
„Чарка мёду ў руцэ,
„Пазірае сьмела.

„Сядзіць важна, сама
„Сабе гаспадыня,
„І прыбрана яна —
„Ніхто не закіне:

„На галоўцы вянок
„З сініх васілёчкаў,
„А чырвон паясок
„Стан абвіў дзявочы“...

— кажа паэт ў вершы VI-ым цыклю, а ў V-ым знаходзім вось якія прыгожыя, сымбалічныя радкі:

„А гоні ўжо узораны
„І сілы распакораны
„Ад паншчынных бядот;
„Чакаюць стравы жораны —
„Зярнятаў не замораных,
„Чакаюць на ўмалот.

„А лапці і анучыны
„Адбэрсаны, адкручаны,
„Нуда маўчыць ціхом;
„Спраўляюцца заручыны
„Вясельніцы засмучанай
„З вясёлым жаніхом.

„Лявоніха... мяцеліца...
„Без памяці вяселяцца...
„—Гэй, дзьмі ў дуду дудар!
„Аколіца — аселіца
„Пад ногі сонцам сьцеліцца...
„Збудзіўся гаспадар!“...

На жаль! пакуль што, усё гэта толькі прыгожыя міражы!

Канчаючы гэтым агаварываньне цыклю „Безназоўнае“, спамянем тут яшчэ аб 1-ым вершы яго, цікавым з боку формы, а гэтак-жа выяўляючым польскія, літэратурныя ўплывы, якія чуваць і ў некалькіх іншых вершах гэтай групы, як напрыклад: „Б'юць на трывогу званы“... (ст. 27) і „З павяўшай славы“... (ст. 29)

З іншых вершаў І-ае групы зборніку заслугоўваюць на ўвагу: „*У вырай!*“ (ст. 6)—іскрысты, поўны магутнага размаху і юнацкага энтузыязму; „*З павяўшай славы*“... (ст. 29), — вызначны сілай пачуцьця і сьпеўнасьцю (пачатак яго далі мы ўперадзі нашага артыкулу); ўрэшце „*Адшчапенцам (заходнім)*“ (ст. 35), з'яўляючыся пяруновым актам абвінавачаньня для беларускіх рэнэгатаў.

Канчаючы гэтым агляд першае групы вершаў („вершы палітычныя“) зборніку „*Безназоўнае*“, дамо тут на астатак, спамянуты вышэй верш „*У вырай*“:

„Гэй, вольныя птахі, саколія дзеці!
„У вырай! Да сонца вясёлкавым
[шляхам!
„Час сонца схапіці і сонцам ірдзеці
„І зьведываць сьветы арлiным
[узмахам.

„Гэй, вольныя птахі, патомкі
[Крычічаў!
„Да неба! па зоры і гром пярунoвы...
„Час крыльле расправіць — пагудка
[ўжо кліча,
Ўжо віхры цярэбяць да шчасьця
[шлях новы!

„Гэй, вольныя птахі, ўладарнікі
[песьні!
„На шляхі, пад сьцягі красы
[і свабоды!
„Час выляцець к славе з пагібельнай
[плесьні
„І песьняй агністай дзівіці народы“.

Я. Сьветазар.

(Канчатак будзе).

Да нас пішуць.

Маладыя саколы.

(Шутавічы, Сморгонскай гміны, Ашмянск. пав.).

Дня 27 лютага с. г. у вёсцы Шутавічы адбылася лекцыя і вечарына, ладжаная Шутаўскім гуртком Бел. Інст. Гасп. і Культ. Грам. Каруза, як дэлэгат Віленскага аддзелу, прачытаў лекцыю на тэму: „Аб Беларускім народзе“, далей была згуляна п'еска „Выбары старшыні“ Я. Быліны, у якой прымалі ўдзел: Антось Жабінскі, Вінцук Шутовіч, Міхась Юшкевіч, Вінцук Жабінскі, Ядзя Шутавічанка, Марыя Жабінская, Ляля Жабінская, Адвард Шульжыцкі, Міхась Путырскі, Міхась Хлябовіч, Пётра Шутовіч і шмат інш.

Дзіву дзіваваліся людзі, як маглі гэтак добра гуляць на сцэне асобы, якія першы раз на ёй выступалі. Відаць, што беларуская культура глыбока сядзіць у сэрцы беларускага народу. З якой напрыклад шчырасьцю былі аддадзены сцэнкі хоць-бы вясковага вясельля. Прысутныя на вячарыне забываліся, што яны бачуць перад сабой сцэну, а не сапраўдная жыцьцё. Трэба горача любіць усе праявы свайго народнага жыцьця, каб аддаць іх на сцэне з такой мастацкай сапраўднасьцю.

Уражаньне, якое пакінула гэта вечанына ня скора затрэцца ў людзей, што яе бачылі, а ад Вас, маладыя баяўнікі сьвята, залежыць каб яно зусім не зацерлася, а запаліла тую вялікую любоў да нашай роднай культуры, якая на жаль пачала была, у большасьці гаснуць.

Толькі свая родная культура можа даць нам збаўленьне, толькі свая родная культура можа насьці сьвятло ў сярмяжныя масы, а разам з гэтым сьвятлом будзе прыбліжацца дзень поўнага нашага вызваленьня.

Дык маладыя саколы! Узьнімайцеся вышэй, ды вышэй! *Госьць.*

Дровы.

(в. Макаўлян. Сідр. вол., Сакольскага павету).

Наша вёска вельмі бедная. Лесу свайго ня мае таксама як і выгану. Дык вось часта прыходзіцца нашаму селяніну нясьці кару калі часамі скаціна ўскочыць на панскае або прывязе хто да хаты якое палена дроў. Двух селян з нашай вёскі купілі з Ялоўкі бярэзіны. Зважылі дровы на вазы ды паехалі дамоў. На рабоце прыпазьніліся і калі варочаліся дамоў зьмеркалася. Дарога ляжала каля двара пана Бэра; калі яны пад'ехалі да маёнтку ім заступіў дарогу пачкі лясьнік са стрэльбай, ня робячы ніякага дапросу паклікаў ён радцу двара і завярнуў вазы ў маёнтак; тут казаў сялянам выпрагчы коні ды ехаць дамоў, а на расправу прыехаць на другі дзень. Калі сяляне трохі запярэчылі, пагразіў ён ім рэвальвэрам. Прышлі на другі дзень Паплаўскі і Бабіч да пана на вазы. Пан абазваў іх злодзеямі і пагразіў судом за пакражу яго лесу. Нічога не аставалася зрабіць як ісьці ў паліцыю, каб зрабіла сьледзтва. Прышла паліцыя зрабілі памер калодак, але пні не падышлі. Аднак перадалі справу ў суд. Доказаў не было і панская справа была праіграна, таксама як і ў судзе Акругавым беластоцкім. Так вось Паплаўскі і Бобіч справу выгралі, але дроў не вярнулі, бо суд не прысудзіў іх вярнуць. Каб вярнуць дровы трэба падаваць зноў у суд, казалі ім. Але ці-ж варта пачынаць суд і наймаць адваката за два вазы дроў. *Д. К—я.*

Аб магістрацкіх парадках.

Крышку хачу пагаварыць аб магістрацкіх парадках нашага мястэчка Клецка. Так за ўезд у мястэчка магістрацкія зборшчыкі бяруць толькі, колькі з каго ім удасца сарваць. З каго дзесяць грошаў, з каго 20, 30, 50, 70 і г. д. у залежнасьці ад таго ў які дзень едзеш і што везеш на прадаж. Калі ў кірмашовы дзень, то даражэй, калі ў звычайны, то танеў. Жаліцца на гэткія ўчынкі зборшчыкаў няма ніякага сэнсу. Будзеш хадзіць цэлы дзень ад аднаго пана да другога нічога не даб'есься і на гэтым кончыцца. А калі і даб'есься свайго, скаргу тваю прымуць, то і тады праўда будзе на старане зборшчыка. Мала гэтага, калі прывядзеш на кірмаш каня ці карову, сьвіньню ці авечку, то і за гэта трэба плаціць па залатоўцы ад галавы. Не прадаў у гэты кірмаш, вядзі ў другі, зноў плаці, так што іншы раз больш заплаціш магістрату чым варта сама карова. Увесь гэты даход, каторы дае переважна беларускі селянін ідзе на патрэбы мястэчка: брукаваньне вуліц, асьвятленьне, культурныя мэты і інш. На дзеле нічога гэтага няма. Пяць гадоў плацім за ўезд, за скаціну, а вуліцы, як былі парытыя сьвіньнямі, так і засталіся. Месца для стаянкі падвод каля рынку, як было 100 гадоў таму назад возерам гразі, так яно і цяпер выглядае. Час магістрату падумаць і аб лазьні, гэтай неабходнай рэчы ў кожным месце. Жыхары прымушаны да гэтага часу мыцца ў хаце з цэбраў, кадзеў. Праўда, ёсьць адна лазьня прыватная, але памыцца ў ёй неяк страшна, захварэць ад яе можна. Агулам кажучы, наш магістрат толькі сябе глядзіць. *Жыхар.*

„Цуд у царкве“.

У нашай Радашкаўскай царкве здарыўся „цуд“. З суботы на нядзелю 26 лютага г. году наш бацюшка быў нездаровы і за тым не пайшоў атпраўляць нешпару. Якраз а паўначы ўбачылі людзі, што ў царкве гараць агні. Убачыла і паліцыя, і стораж царквы з паліцыяй адамкнулі царкву і пашлі глядзець што там такое, думалі можа які злодзей улез. Але шукалі па ўсіх кутках нікога не знашлі і ўсё ляжала ў парадку. Перад абразам Маткі Боскай і Хрыста гарэлі сьвечкі.

Ці гэта на што варожа, ці не, Бог яго ведае, а ўжо нашы цёткі-бабкі языкамі лапочуць як малатарнямі: гэта, мая ты, зязюлячка варожа на тое, а іншая гавора на што другое. Як будзе, то будзе, а нашым бабкам ёсьць што гаварыць. *Гарэлік.*

Суботніцкая буґальтэрыя.

Бугальтэрыя наагул вельмі цікавая навука. Цікавая бугальтэрыя італьянская, цікавая амэрыканская, а найцікавейшая і найпрасьцейшая гэта ўжо, напэўна, суботніцкая. Вось прыклад: авёс на рынку ў нас каштуе 5 зл. за пуд, а па суботніцкай гміннай бугальтэрыі ён выходзіць $12^1/_2$ зл.; сена каштуе на рынку $1^1/_2$ зл., а па гэтай бугальтэрыі 2 зл. 30 гр. Выходзіць усё гэтак за тым, што войт наш па яго собскіх словах, мае поўную кваліфікацыю на войтаства. Як „кваліфікаваны“ чалавек, ён для ўсякіх закупаў стварыў камісію з трох радных. І вось гэта „камісія з трох“ едзе на гмінным каню купляць для гмінных-жа каней авёс. У дзень яна закупіць два пуды і заплаціць 10 зл., а дыеты атрымае 15 зл. дык і выходзе, што пуд аўса каштуе $12^1/_2$ зл. Сена гэтаксама. І вось нашыя сяляне ня хочуць прызнаваць такой новай бугальтэрыі і абураюцца процiў яе, а староста і соймік лідзкі глядзяць на гэта неяк праз пальцы. (А мо' і самы навучыліся такой бугальтэрыі). Гледзячы на гэткія парадкі міма волі думаецца, ці не ўзяла Ліда ў спадчыне па Валожыне засады: „Нам разумных і граматных войтаў ня трэба; чым войт дурнейшы тым для нас лепш“. Гэткія словы заўсёды паўтараў заступнік інспэктара п. Радзевіч. Бо каб не трымалася Ліда гэтай засады, дык нашага войта на яго становішчы напэўна ня ўтрымала-бы ніякая сіла. Наш пробашч кс. Жэброўскі, de facto зьяўляецца войтам, бо ні аднэй паперкі войт de jure не падпіша, пакуль не сходзіць на плябанію замальдаваць. У канцы ўсіх канцоў мы маем шмат „nakazów płatniczych na podatek deficytowy“. *Рыбацкі.*

Закуп зямлі.

(Грыцэвічы, Нясьвіскага пав.).

Перад вайной (у 1907 г.) малазямельны Паўлюк Ландорык зрабіў дагавор з панам Чарноцкім на куплю хутара Какоры. У часе гэтага дагавору даў ён пану Чарноцкаму 400 рублёў, а рэшту 600 рублёў прырок аддаць пазьней. Кончыўшы справу дагавору Бондарык перайшоў на хутар і пабудаваўся.

Па вайне пан Чарноцкі прагнаў Бандарыка з хутара і не вярнуў яму грошы, кажучы, чаму ён не аддаў рэшты грошы ў часе вайны. А Бандарык аддаў-бы пану Чарноцкаму грошы, каб пан ня выяжджаў з месца. Бо калі выехаў, дык каму-ж было аддаваць. Была іхняя справа і ў судзе; але ні грошы, ні тым болі зямлі Бандарык ня мог вярнуць, бо блага голаму судзіцца.

Дык вось паны нятолькі не даюць сялянам зямлю, а яшчэ ад іх адбіраюць. *Гарушны Салавей.*

Земскі камісар.

Земскі камісар Нясьвіскага павету, гэтак даўся ў знакі насяленьню свайго павету, асабліва сялянам, што кожны, хто меў да яго якую-колечы справу, адзываецца аб ім вельмі блага. І ня пытайся, кожны адкажа, што наш камісар—гэта дрэнны чалавек. Урадуе камісар па серадах, што-тыдзень, як кажа вывешанае абвяшчэньне на дзьвярах яго канцэляры. Згода з гэтым абвешчаньнем селянін, з заявай аб прырэзцы зямлі ў руках старанца трапіць да пана камісара на сераду. Аднак часта бывае так, што прыехаўшаму інтэрасанту адказваюць, што камісара няма ў дому і прапануюць прыехаць у наступную сераду. Добра, калі такі селянін-інтэрасант, жыве недалёка ад Несьвіжа, а калі вёрст за 40—50, дык прыходзіцца таму блага. Яшчэ і з гэтым можна пагадзіцца, калі ёсьць дарога і лёгка прыехаць, але вось калі няма дарогі, бездарожжа, дык як тады дабрацца да камісара? Любіць вінаваціць гэту-ж самую дарогу і сам камісар, калі чамусьці спозьніцца прыехаць на азначаны дзень у вёску, хаця-ж яго тройца добрых коняў не павінна баяцца гэтай дарогі.

Заяву вашу, калі ў добрым гумары дык прыме, а калі не, то прычапіўшыся да чагокольвек, як напр. памылак у мове, скажа напісаць заяву на нова. Прыймае інтэрасантаў па выбару. Хто багацей і знацей, таго і спаткае, і руку падасьць, і ў крэсла пасадзе, і пагаворыць добра, на'т і да дзьвярэй праводзе і ў тры мігі адправіць да хаты.

Наш камісар, або як яго сяляне называюць „рабыя порткі“ (бо заўсёды прыяжджае на вёску ў рабых портках), вельмі добры для паноў, энэргічна бароніць інтарэсы нашых абшарнікаў, але для нас сялян, такі чалавек, ад якога можна атрымаць масу ўсялякіх абяцанак, можна пачуць цэлую лекцыю аб маральнасьці, але толькі ні зямлі ні належнай справядлівасьці. *Мужычок.*

Нашая вёска.

(Гарбуноўшчына, Несьвіскага павету).

Вёска нашая, так як і ўсе беларускія вёскі, выглядае дрэнна і няпрыгожа. Даўней гадоў сем таму назад, яна была адна з байчэйшых вёсак у Нясьвіскім павеце. Многа тут было моладзі, як простай, так і „вучонай“. Цяпер нашыя „вучоныя“ працуюць у Польшчы. У вёсцы-ж нашай не засталося ні воднага інтэлігентнага чалавека, які-б мог што-кольвек памагчы тутэйшым сялянам. Засталася яна самотнай, дый заглохла. Стаіць наша вёска паміж гор, якія акружаюць яе з усіх бакоў, недалёка места Клецка. Можа хто з чытачоў і знае яе—гэта Гарбуноўшчына. Няма тут ніводнага дому якім-бы можна было пахваліцца, бо сялян у нашай вёсцы багатых, як у другіх вёсках, няма. Калі-ж, праўду кажучы, разглядзіцца добра можна сказаць, што выглядае яна міла. У апошнім годзе было ў нас гэтакае здарэньне: З суседняга маёнтку, дзе стаіць пастарунак, зайшоў аднаго разу да нас па службе „сам“ камэндант пастарунку Шыбэйко. Яму надта не спадабалася што ў нашай вёсцы вуліца была гразная і вузкая. Праз тыдзень ён загадаў ся-

З жыцьця студэнтаў.

Беларускаму студэнству трэ' было-б задумацца над тым, што ў канцы гэтага году павінен адбыцца агульны гадавы зьезд беларускага студэнства. Гэты зьезд павінен нас тым больш цікавіць, што на ім будзе абраны дэлегат на конфэрэнцыю Міжнароднай Студэнскай Конфэрэнцыі (СІЕ) ў Рыме. Беларускаму студэнству каштавала шмат працы, каб, нарэшце, яго цэнтральная арганізацыя стала сябрам Міжнароднай Студэнскай Конфэрэнцыі. Першая спроба ў 1924 г. на кангрэсе ў Варшаве не дала пазытыўных вынікаў і толькі пасьля натужнай працы часьціны беларускага студэнства ўдалося дабіцца таго, што канфэрэнцыя СІЕ ў Празе ў 1926 г. прыняла Аб'яднаньне Беларускіх Студэнскіх Арганізацыяў (АБСА) як вольнага сябру, не зважаючы на пратэсты нашых ворагаў. Цікава адзначыць, што разам з Маскалямі (ОРЭСО) пратэставалі нашы зьменатычнікі. Вось дык кооперацыя: расейскія манархістыя і беларускія зьменатычнікі! Патрыятызм! Ці можна іх пасьля гэтага назваць Беларусамі?

Вось цяпер, як сябры СІЕ, мы павінны выкарыстаць усе магчымасьці каб умацаваць сваё міжнароднае становішча, а таксама дабіцца некатарых выгад для сяброў СІЕ, якія асаблівую вагу мелі-б для нашага студэнцтва, як напрыклад, раўнапраўнасьць дыплёмаў высокіх школаў ува ўсіх гаспадарствах і інш. Апрача таго пры пасярэдніцтве СІЕ маем магчымасьць стыкацца з рожнымі сусьветнымі студэнцкімі арганізацыямі, як і пасобнымі сябрамі. Думаю, што ні адзін з цяперашніх студэнтаў стане выдатным палітыкам у будучыні, які з цяперашняй спаўпрацы ў СІЕ будзе нас знаць і нашым прадстаўніком ня трэба будзе талкаваць, што Беларусы гэта не белыя Русы (белагвардзейцы), што жывуць не на берагох Белага мора, а якраз у цэнтры Эўропы і таксама, што ня ўсе Беларусы ў Польшчы „bolszewicy“. Праца для нашага студэнства ў гэтым кірунку вельмі цяжкая, бо ўсюды прыходзіцца ісьці вошчупкам, а наша старэйшае грамадзянства на лічыць патрэбным хоць трошку нам памагчы. Трэба часопісь выдаць, студэнты мусяць прадаваць карткі на абед, трэба дэлегата паслаць на зьезд, нясі пальто ў лямбард і ўрэшце, даведаемся з якога небудзь „Прамення“ аб нейкіх чорных сродках. Бязумоўна мабыць „белыя“ сродкі можна гаварыць аб чорных. Ня гледзячы аднак на ўсе перашкоды наша студэнцтва павінна між сабою моцна аб'ядначца і стаць на здаровы грунт грамадзкае супрацы і супольнага дабру. *Студэнт.*

лянам нашай вёскі разгарадзіць усе агародчыкі, якія знаходзяцца ў кожнай вёсцы ля вуліцы перад хатамі дзеля кветак. Разгарадзілі. Праўда, вуліца трохі нашырэла, але на гэтым яшчэ ня скончылася. На другі дзень ён прышоў і прыказаў выкапаць роў сярод вуліцы, каб асушыць яе. Сялянам хоць і не хацелася гэтага рабіць, але мусілі, бо адказацца баяліся. Роў быў выкапаны і агароджаны з абодвых бакоў калкамі, якія тырчаць у аршын над зямлёй. Гэтае здарэньне застаецца сялянам у памяці на другі час, бо падчас вялікага дажджу, або як растаіў сёлета сьнег, вуліца наша выглядае як у Вэнэцыі, толькі няма яшчэ пакульшто лодак. Народ тутэйшы—цёмны. Праўда, ёсьць тут нейкая школа, у якую ходзяць дзеці, але што яны там робяць, дык трудна адгадаць, бо за тры гады добра знаюць толькі тры словы: „Аля, Цэля ды Ас". Сяляне нашыя надта любяць сваю родную мову і некатарыя з іх нават хацелі-б купіць сваім дзеткам беларускія буквары, але і гэтага ня могуць ні адкуль дастаць. Ёсьць тут і такія, якія хацелі-б пачытаць сваю родную газэту, але яны на'т не разумеюць, як выпісаць яе.

М. Буката.

Солтыс.

(Капцёўшчына, Гарадзейскай гм., Нясьв. пав.).

У вёсцы Капцёўшчыне ёсьць шмат інтэлігэнтаў, але ніхто ня хоча напісаць у газэту аб нашым жыцьці. Прычына гэтага тое, што тутэйшыя людзі вельмі перастрашаны. Праўду сказаць, калі сусед да суседа ідзе папяросу закурыць дык і аглядаецца. Галоўны віноўнік гэтага страху наш былы солтыс.

У 1921 годзе гэты пан уцёрся на солтыства, а разам з гэтым у паліцыю за конфідэнта. Дачуўшы тады ў сабе моц пачаў ён рабіць крыўды людзям, ды, калі перад панамі хадзіў ён на цыпачках ды падлізываў, сваіх людзеў губіў. Калі, бывала, ён намерыцца каго ўтапіць дык ужо ўтопіць не пашкадаваўшы. Прыходзіў ён да камэнданта або да сьледавацеля і абгаварываў таго, каго меў на воку. Калі часамі ўрадовец не хацеў верыць яго плёткам, дык кідаўся ён у сьлёзы і кожны глядзячы на яго 60 гадоў ня мог падумаць, каб ён маніў. Тых каго ён тапіў, абзываў бандытамі, зладзеямі, а ўрэшце камуністамі. Нападаў ён на сялянаў проста за нішто: няхай хто ня здойме перад ім шапкі або пераедзе праз яго шнур, дык ужо і чакай бяды. Калі ён бывала ішоў праз сяло, а два-тры мужчыны сайшліся закурыць, то ўжо на заўтра было ведама паліцыі, што ў вёсцы Капцёўшчыне была камуністычная сходка дзе чыталіся нелегальныя брашуры. Наедзе паліцыя, паарыштоўвае людзей, а як віны ніякай ня знойдзе, дык праз два дні папускае ўсіх дамоў. Толькі валаводзе добрага чалавека. Газэтаў беларускіх выпісываць рэдка хто ў нас адважыцца, а калі і выпіша, дык баіцца чытаць яе, ды прачытаўшы хавае найдалей у куток. Патрашэўскі сам сябе называў царом ды можа яшчэ брыдчэй. Але на ўсё свая пара, пананаваньне кончылася гэтага солтыса, цяпер ужо ён ня мае сілы, скінулі.

М. І—кі.

Тры Гурткі.

(Цярэшкі, Браслаўскага пав.).

Тады калі ў іншых вёсках няма ніводнага гуртка, у Цярэшках іх ёсьць аж тры. Першы гэта гурток Беларус. Інст. Гаспад. і Культуры. Гэты гурток ставіць прадстаўленьні, выпісывае газэты і кніжкі ў беларускай мове, вучыць беларускіх песьняў і скокаў. За дзевяць нядзель месяцаў паставіў ён 2 прадстаўленьні: „Пан Міністар" і „Сурдут і Сярмяга". Абедзьве п'эсы былі адыграны вельмі добра. Публікі было шмат, усе былі вельмі задаволены, платы за ўваход ня бралі.

Другі гурток гэта Сялянскага Саюзу. Памагае ён у працы інстытуцкаму гуртку. У гэты гурток зацягнуліся пераважна сталейшыя сяляне, якія цікавяцца газэтамі і кніжкамі.

Але ёсьць вось і трэці „гурток", які таксама „працуе". Як толькі падойдзе вечар сабіраюцца сябры гэтага „гуртка" за карты, у дом Цыпрыяна Ів. і пачынаецца газарт. Спярша іграюць у папяросы, а пасьля пераходзяць на грошы, дык так заядаюцца, што сядзяць аж да самай раніцы. Калі першыя два гурткі вядуць вельмі карысную працу, дык трэці гурток вельмі шкодны.

Трэба каб першыя гурткі пастараліся зьліквідаваць гэны трэці.

А. П.

Незаконныя напады.

(Дабучын, Пружанскага пав.).

У адным з папярэдніх нумароў „Сялянскае Нівы" пісалі мы аб набіцьці на пастарунку ў Дабучыне Міхася Зарэцкага. Апрача Зарэцкага за тыя сьпеўкі дасталося і яго сябрам. На другі дзень пасьля здарэньня з Зарэцкім на пастарунак у Дабучын заклікалі тых, з яго сяброў, што разам з ім пелі, ды саставілі на іх пратакол. Праз месяц пазвалі іх у гміну. Калі яны там зьявіліся, сэкрэтар абазваў іх сацыялістымі (мо' камуністымі?) і даводзіў, што яны пелі інтэрнацыянал. Хлопцы не прызнаваліся да гэтай няпраўды. Тады сэкрэтар казаў ім падпісацца. Янка Букач, выступіўшы ўперад, прасіў сэкрэтара прачытаць зьмест паперы, на якой ім трэба было падпісывацца. Гэта просьба Букача не ўспадабалася памочніку сэкрэтара. Вылезшы з-за стала кінуўся ён з кулакамі на апошняга і загражаў паліцыяй. Дык вось толькі пасьле гэтай лаянкі згадзіліся ў гміне прачытаць ім зьмест тэй паперы. Быў гэта наказ, паводле якога прыпадала хлопцам кара па 15 злотых на душу, або па 3 дні адседкі, апрача таго прышлося заплаціць 1 зл. 50 гр. за справу ў адміністрацыйным судзе. Нічога хлопцам не аставалася рабіць, як падпісацца.

М. С.

Аб карэспандэнцыях з вёсак.

У перадавым артыкуле віленскага „Słowa" ад 17-III. г. г. між іншым чытаем гэткія словы пана К.:

...У тых часопісях (г. з. у беларускіх газэтах) спэцыяльную рубрыку становяць г. зв. карэспондэнцыі з вёскі, *фабрыкаваныя* пераважна ў рэдакцыйным бюрку і прадстаўляючыя ў найчарнейшых хварбах здарэньні, г. званага прасьледаваньня Беларусаў...

Калі пан К. мае гонар і лічыцца са сваімі славамі, дык просім зайсьці і прагледзець вось тую карэспондэнцыю, якая прыходзе з вёскі, дзе праканаецца якая тут робіцца фабрыкацыя. Напэўна можам сказаць, што пан К. знойдзе ў ей без параўнаньня больш лік гэткіх фактаў ды яшчэ чарнейшых ад тых, што зьмяшчаюцца ў газэце.

Рэдакцыя.

НАШАЯ ПОШТА.

Я. Сумнаму. Вашыя вершы немагчыма зьмясьціць.

Я. П—к, Рыбацкаму, Obserwataru: Матэр'ялы атрымалі, пастараемся зьмясьціць.

Сыну Яна з-пад Жалудка: Карэспандэнцыю зьмяшчаем, пішыце больш.

Міколу І.: За пару дзён пасылаем Вам пісьмо.

Марозу А., Барабану Ю., Шынтару А., Сяргейчыку, С. Мішчуку, Ул. Буйневічу, Пракапцу Рыг., Гарнаму, М. Позьняку, Маліноўскаму М., Жаку, Я. Сапоцьку, Мікалаюку В. — газэту пасылаем.

Дасталі ад:

М. Акачэнка Уладыслава, Станыца, Махамэта Івана, Слабка Уладыслава, Тамашэўскага Аляксандра — па 2 зл.

Жаўрыцкага А., Сымонкі Б., Паплавіча Замінакі В., Шымболіна С., Сяргейчыка В., Карча В., Дабучына А., Паліцы П.—па 1 зл.

Куток сьмеху і сатыры

Руплівы муж.

— Няхай толькі пан аптакар добра назначыць, каторае лякарства для каровы, а якае для жонкі, бо ня дай Божа, памылюся, дык яшчэ кароўка здохне.

Мова на паказ.

Нейкі 80-гадовы дзядок ажаніўся з 20-гадоваю дзяўчынаю. Падчас шлюбу ксёндз сказаў мову, якая пачыналася гэткімі словамі:

— „Божа, даруй яму, бо ня ведае, што робіць!"

Добрая парада.

Каська: — Ай-ёй-ёй! Трэска ўбілася мне ў палец. Ой-ёй-ёй! Як мне баліць!

Міхаська: Ня крычы, дурная, ўлажы палец у вагонь, дык табе трэска выгарыць.

Улезла не ў пару.

Жабрак: Паважаная паня! Калі паня мне нічога ня дасьць, дык буду праз тры дні галодны.

Дзяўчынка з кошыкам: Дзедка! Прынясла табе полудзень. Вячэру прынясу а пятай гадзіне.

Ніколі не зьнішчажай газэты, прачытаўшы дай яе суседу.

БІРЖА.

Вільня, 21.III. 1927 г.

ВАЛЮТЫ:

Даляры	8.92½—8.93½ зл.
Рублі зал. (10 р.)	47.30—47.35 „

ЗБОЖЖА, ЗЕМЛЯРОБ. І ІНШ. ПРАДУКТЫ:

Вільня, 18.III. 1927 г.

Жыта за 100 кг. (6 пуд.)	43.00—44.00 зл.
Авёс „ „	39.00—40.00 „
Ячмень брав. „	39.00—40.00 „
„ на кашу „	00.00—00.00 „
Пшаніца „	50.00—51.00 „
Сланіна тутэйшая I гат. 1 кг.	4.00—4.20 „
Клустасьць свіная „	4.50—4.70 „
Масла несал. за 1 кг.	7.00—7.60 „
„ салён.	5.50—6.00 „

АБВЕСТКІ:

Сьвяткаваньне 9 угодкаў абвешчаньня Незалежнасьці Беларусі.

Ініцыятыўная група па арганізацыі сьвяткаваньня 9-х угодкаў абвешчаньня Незалежнасьці Беларусі гэтым даводзіць да ведама беларускага грамадзянства, што хто хоча прыняць удзел у сьвяткаваньні, павінен загадзя запісацца ў Беларускім Інстытуце Гаспадаркі і Культуры (Завальная 6—5) у гр. Г. Карузянкі (штодня ад гадзіны 10—3).

Лічачыся аднак з труднымі матэр'яльнымі абставінамі Беларусаў — ініцыятыўная група пастанавіла зьменшыць складку з 10 і 8 зл. на 3 зл. для мужчын і 2 зл. для кабет. Студэнты плацяць палавіну.

Сьвяткаваньне адбудзецца ў салі „Жоржа" (Міцкевіча 22) а гадз. 7.

Парадак сьвяткаваньня:

У пятніцу 25-га сакавіка а 10 гадзіне адбудзецца набажэнства ў касьцеле сьв. Мікалая, а 11 гадзіне будзе адпраўлены малебен у Прэчысьценскім Саборы.

Урачыстая акадэмія і раўт адбудуцца вечарам а 7 гадзіне ў салі „Georges'a" (Міцкевіча 22). Уваход на акадэмію і раўт толькі па запросінах.

Ініцыятыўная Група па арган. сьвяткаваньня.

Рэдактар і выдавец К. Мацкевіч.

Беларуская Друкарня ім. Ф. Скарыны, Вільня—Людвісарская 1.